

Conferința

Securitatea alimentară și a resurselor de apă: între perspective europene și realități naționale

(Hotel Intercontinental, Sala Fortuna)

-SINTEZĂ-

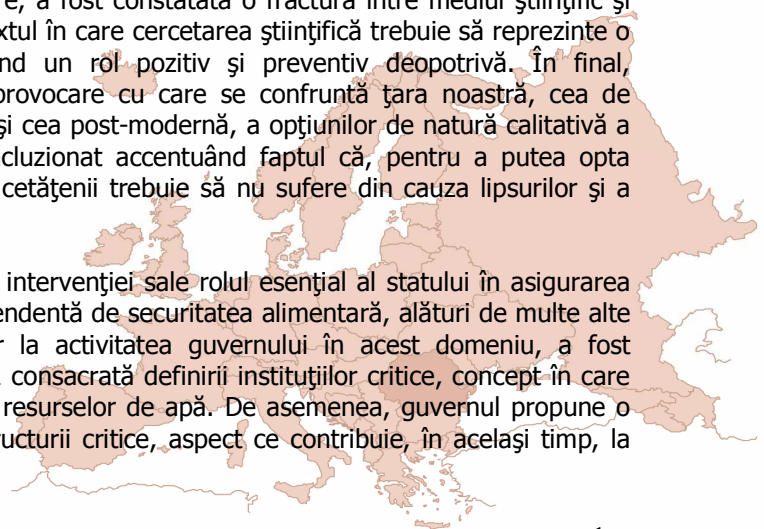
În data de 27 mai 2013, **Institutul European din România** a organizat, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe și în parteneriat cu **Fundația Friedrich Ebert în România**, respectiv **Fundația EURISC** conferința intitulată ***Securitatea alimentară și a resurselor de apă: între perspective europene și realități naționale***. Evenimentul a fost structurat în patru secțiuni distincte din punct de vedere al tematicilor și a beneficiat de o asistență numeroasă.

În cadrul sesiunii de deschidere, evenimentul s-a bucurat de prezența dlui **Iulian Fota**, consilier prezidențial, Departamentul Securității Naționale din cadrul Administrației Prezidențiale, a dlui **Sorin Encuțescu**, consilier de stat, Cabinetul Primului Ministru, a dnei **Elena Dumitru**, secretar de stat în cadrul Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice, a dlui **Adrian Pană**, secretar de stat, Ministerul Sănătății, a dlui **Viorel Morărescu**, director în cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării rurale, precum și a dnei **Gabriela Drăgan**, prof. univ. dr., director general al Institutului European din România.

Dna **Gabriela Drăgan**, în calitate de moderator al sesiunii de deschidere, a apreciat utilitatea adresării problematicii evenimentului, un subiect cu dimensiuni globale, indicatorii de sănătate fiind cei care ilustrează starea de securitate generală.

Dl **Iulian Fota** a făcut referire în cadrul discursului său la două documente importante, și anume două strategii naționale, cea care vizează dezvoltarea, respectiv Strategia de Securitate Națională a României, aprobată în 2010. Domnia sa a subliniat, în același timp, absența tematicii securității alimentare și a resurselor de apă din cele două strategii, aspect care reliefează caracterul incomplet al acestor proiecte. În continuare, a fost constatată o fractură între mediul științific și cel politic, realitate îngrijorătoare, în contextul în care cercetarea științifică trebuie să reprezinte o prioritate pentru decidenții statului, având un rol pozitiv și preventiv deopotrivă. În final, intervenția dlui Fota a evidențiat dubla provocare cu care se confruntă țara noastră, cea de natură modernă (a lipsurilor și a sărăciei) și cea post-modernă, a opțiunilor de natură calitativă a alimentelor consumate. Domnia sa a concluzionat accentuând faptul că, pentru a putea opta pentru consumul de alimente de calitate, cetățenii trebuie să nu sufere din cauza lipsurilor și a sărăciei.

Dl. **Sorin Encuțescu** a apreciat în cadrul intervenției sale rolul esențial al statului în asigurarea securității cetățeanului, care este interdependentă de securitatea alimentară, alături de multe alte dimensiuni ale acestui concept. Referitor la activitatea guvernului în acest domeniu, a fost amintită Hotărârea din 15 decembrie 2012 consacrată definirii instituțiilor critice, concept în care sunt înglobate securitatea alimentară și a resurselor de apă. De asemenea, guvernul propune o largire a cadrului de desemnare a infrastructurii critice, aspect ce contribuie, în același timp, la

INSTITUTUL EUROPEAN DIN ROMÂNIA

Conferință

procesul de integrare și adaptare la normele și directivele europene. Provocările României identificate de dl. Encuțescu sunt în legătură cu acțiunea de prevenire și gestionare a riscurilor și vulnerabilităților alimentare, care implică existența unor proceduri de gestionare a posibilelor amenințări la adresa sănătății populației.

Dl **Adrian Pană** a afirmat nevoia formării unei politici de nutriție pe termen mediu și lung în România. Argumentele pentru această opțiune sunt corelate cu realități îngrijorătoare precum: mortalitatea infantilă, riscul crescut de moarte din cauza pneumoniei, a gripei sau a altor afecțiuni ca urmare a contractării unor bacterii transmise de un aliment nesigur, speranța scăzută de viață determinată de existența bolilor netransmisibile, dar și existența a patru factori de risc major precum fumatul, alcoolul, sedentarismul și alimentația nesănătoasă. În consecință, este prioritară formarea unui comportament corect al cetățeanului și nu modificarea lui, iar în acest sens, viziunea pe termen mediu și lung este esențială.

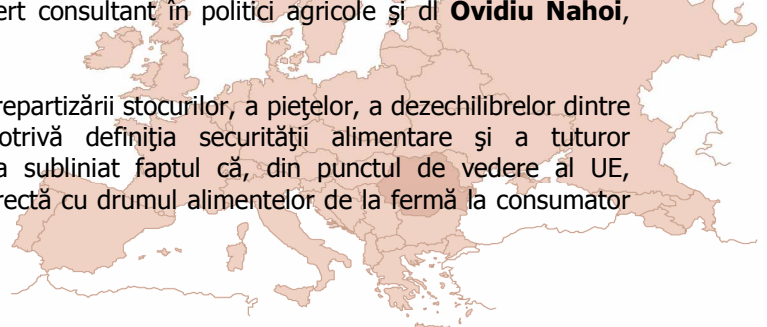
Dna **Elena Dumitru**, pornind de la creșterea demografică globală, a afirmat faptul că, în viitorul apropiat, se va înregistra o creștere de până la 70% a necesarului global de hrană. Totodată, schimbările climatice vor avea efecte asupra economiei mondiale, a industriei, a sănătății populației, iar, în acest context, dna Dumitru a reamintit că ministerul pe care îl reprezintă se preocupă de aprobarea și promovarea Strategiei Naționale privind măsurile și căile de adaptare la schimbările climatice. Cu referire la sectorul alimentar, s-a vorbit despre Programul pentru combaterea poluării apelor subterane cu deșeuri menajere, care vizează calitatea apei potabile. S-a reliefat și ideea conform căreia dezvoltarea durabilă a economiei ține de mediu, iar factorul social influențează direct atât acest domeniu, cât și sectorul alimentar.

Dl **Viorel Morărescu** a declarat că o agricultură sustenabilă implică protejarea resurselor de sol, așa cum nivelul de calitate al alimentelor este esențial pentru sănătatea umană. Mai departe, domnia sa a apreciat rolul pe care Ministerului Agriculturii și Dezvoltării rurale îl joacă în eliminarea riscurilor la adresa produselor alimentare românești și asigurarea gradului de calitate al alimentelor. De asemenea, a fost amintit rolul important al componentei de cercetare în acest domeniu, cu referire la Pactul 2014-2020 și la faptul că sumele astfel alocate vor facilita formarea unui Grup de Lucru pentru cercetare și inovare în cadrul ministerului.

În finalul sesiunii, în cadrul secțiunii de întrebări și răspunsuri, a fost reliefată necesitatea ca România să implementeze cerințele statutare de management din cadrul UE, începând cu anul 2014.

Sesiunea de discuții dedicată **siguranței alimentelor, de la producător la consumatorul final** s-a bucurat de prezența dlui **Vladimir A. Mănăstireanu**, președinte a.i. Autoritatea Națională Sanitar Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor, a dlui **Bogan C. Nica**, președinte, Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, a dnei **Nastasia Belc**, director general, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Bioresurse Alimentare, a dlui **Nicolae Istudor**, prorector, Academia de Studii Economice, a dlui **Sorin Minea**, președinte, Federația Patronală Română din Industria Alimentară - Romalimenta, a dlui **Cezar Munteanu**, lector senior în gastronomie, director ANBCT - București, președinte al Asociației *Chef Cezar*, a dlui **Gheorghe Mencinopschi**, director, Institutul de Cercetări Alimentare, precum și a moderatorilor, dna **Daniela Giurcă**, expert consultant în politici agricole și dl **Ovidiu Nahoi**, jurnalist, Money TV.

Dna **Daniela Giurcă** a adresat problema repartizării stocurilor, a pietelor, a dezechilibrelor dintre consum și producție, reamintind deopotrivă definiția securității alimentare și a tuturor componentelor sale. Dl **Ovidiu Nahoi** a subliniat faptul că, din punctul de vedere al UE, siguranța alimentară se află în legătură directă cu drumul alimentelor de la fermă la consumator

și a ridicat întrebarea referitoare la lecțiile care s-au reliefat în domeniul de competență al operatorilor, relaționate cu acțiunile de control, de comunicare sau alte procese conexe.

DI **Vladimir Mănăstireanu** a reiterat în cadrul intervenției sale buna colaborare a autorității pe care o reprezintă cu celelalte nuclee instituționale cum sunt ministerele, Agenția Națională pentru Protecția consumatorului și Inspectoratul General al Poliției Române. Referitor la toate incidentele din domeniu alimentar și sursa lor, acesta a precizat că, din păcate, atât unii consumatori, cât și unii comercianți preferă să procure carnea din zone nereglementate legal, iar responsabilitatea punerii în circulație a mărfii revine în final producătorului. DI Mănăstireanu a precizat că România a reușit să demonteze toate acuzele care i s-au adus la nivel internațional în ultimul timp, menționând că avem o rețea de 10.000 de medici veterinari inspectori, iar standardele României în acest domeniu sunt chiar mai stricte decât cele din UE.

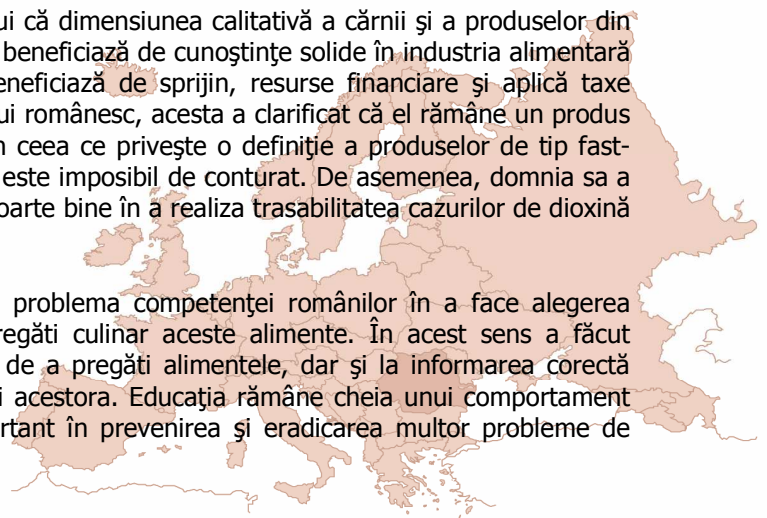
DI **Bogdan Nica** a precizat că instituția pe care o reprezintă se preocupă de conceptele de etichetare și de condițiile de conformitate, iar în momentul de față se află într-un proces de reorganizare atât bugetară, cât și de racordare la directivele europene. A fost adus în discuție fenomenul comerțului fără forme legale, precum și aspectul referitor la controlul exercitat de autorități, prin referire la conceptul de "share control", întrucât este nesigur ca exercițiul controlului să fie atribuit unei singure autorități. În același timp, a fost subliniată nevoia ca acest control să fie exercitat de specialiști, ingineri în industria alimentară, iar, în acest context, este nevoie de instruirea personalului în sectoare precum sunt laboratoarele sau farmacovigilența, întrucât, începând cu 2014 încetează derogarea acordată României.

Dna **Nastasia Belc** a accentuat nevoia unei mai bune colaborări între instituții, reliefând faptul că în România nu a existat un program național de cercetare în domeniul alimentar. Recent, Ministerul Educației s-a implicat în derularea unor astfel de programe de cercetare internațională, care vizează siguranța alimentelor. De asemenea, domnia sa a precizat că instituția pe care o reprezintă este singura din țară care produce anumite alimente pentru persoanele cu intoleranță la unele componente chimice alimentare cum sunt proteinele sau glutenul. În final, necesitatea unei abordări orizontale în acest domeniu a fost reiterată.

DI. **Nicolae Istudor** a împărtășit asistenței preocuparea instituției sale academice pentru asigurarea calității materiilor prime, a produselor industriale, și a rețelelor de distribuție. De asemenea, discursul său a adus în atenție dimensiunea trasabilității, ca o garanție și protecție a alimentelor. Un fapt recunoscut este acela că în cazul produselor cu sursă internă, condiția trasabilității e mult mai bine îndeplinită. În acest sens, eticheta asigură, în general, toate informațiile necesare urmării parcursului unui produs, de la stadiu de materie primă, până la cel în care ajunge pe masa consumatorului final.

DI. **Sorin Minea** a informat asupra faptului că dimensiunea calitativă a cărnii și a produselor din carne scade îngrijorător, iar România, deși beneficiază de cunoștințe solide în industria alimentară și are producție în acest domeniu, nu beneficiază de sprijin, resurse financiare și aplică taxe foarte ridicate. Referitor la problema micului românesc, acesta a clarificat că el rămâne un produs balcanic și se va continua producția sa. În ceea ce privește o definiție a produselor de tip fast-food, s-a convenit că în momentul de față este imposibil de conturat. De asemenea, domnia sa a subliniat faptul că România s-a descurcat foarte bine în a realiza trasabilitatea cazurilor de dioxină și aflatoxină.

DI. **Cezar Munteanu** a adus în discuție problema competenței românilor în a face alegerea corectă a alimentelor și, ulterior, în a pregăti culinar aceste alimente. În acest sens a făcut referire la modalitatea "low temperature" de a pregăti alimentele, dar și la informarea corectă asupra produselor alimentare și a asocierii acestora. Educația rămâne cheia unui comportament alimentar sănătos, fiind un element important în prevenirea și eradicarea multor probleme de

INSTITUTUL EUROPEAN DIN ROMÂNIA

Conferință

sănătate. Componenta formativă în domeniul alimentar este esențială în formarea culturii securității alimentare (din păcate, în prezent inițiativele publice în domeniu sunt relativ reduse existând în special proiecte finanțate privat care accentuează această dimensiune).

Dl. **Gheorghe Mencinicopschi** a prezentat publicului piramida calității alimentului, urmărind o conștientizare a faptului că bolile cronice nu sunt vizibile imediat și că sunt efectul în timp a unei educații alimentare precare. Ultimul aspect menționat este întărit și de faptul că peste 60% din populația UE suferă de carențe nutriționale.

Sesiunea de întrebări și răspunsuri de la finalul acestei prime dezbateri a evidențiat faptul că, la nivel european, trasabilitatea este realizată cu metode de genetică moleculară, metode care în România nu sunt permise de cadrul legislativ, fiind folosite metode mult mai simple.

Următoarea sesiune a conferinței a avut ca subiect **Securitatea resurselor de apă. Provocări ale prezentului și implicații pentru viitor**. Aceasta a beneficiat de prezența dlui **Ion Sandu**, director general al Administrației Naționale de Meteorologie, a dnei **Daniela Rădulescu**, director a.i. al Institutului Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor, a dlui **Sorin Rândașu**, directorul Departamentului Situații de Urgență în cadrul Administrației Naționale a Apelor Române, a dlui **Vasile Ciomoș**, Președintele Asociației Române a Apei și a dlui **Cătălin Simotă**, Director în cadrul Institutului de Cercetări pentru Pedologie și Agrochimie. Panelul a fost moderat de dna **Raluca Fișer**, director executiv al Green Report și de dl. **Ion Ioniță**, senior editor al cotidianului Adevărul.

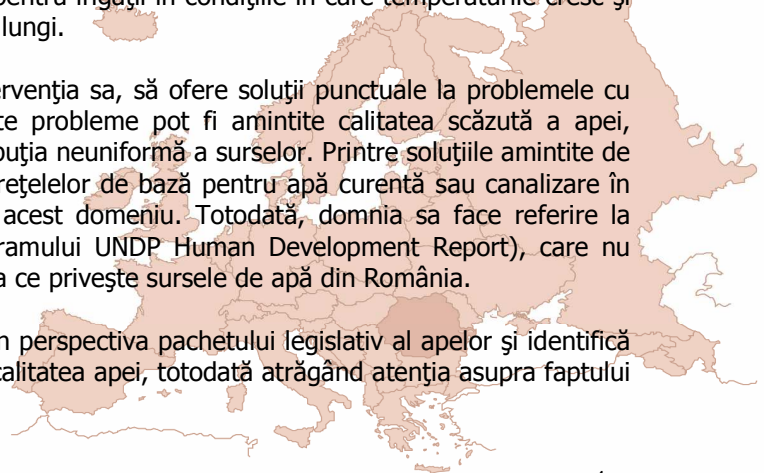
Dl. **Ion Sandu** a amintit tendința creșterii temperaturii medii anuale și a efectelor de natură meteorologică pe care le presupune, evidențiind perspectivele meteorologice nefavorabile în ceea ce privește lunile iulie și august 2013. Unul dintre acestea este distribuția neuniformă în timp a precipitațiilor, întrucât părerea domniei sale este aceea că ne vom confrunta cu cantități coplesitoare de apă într-o perioadă scurtă de timp, precum și cu secetă aspră pe perioade lungi de timp.

Prognoza pentru perioada următoare a fost întărită de dna **Daniela Rădulescu**, care avertizează asupra faptului că lunile iulie și august vor aduce o secetă accentuată, dar, în ceea ce privește rețeaua hidrologică a României nu vor fi probleme mai grave decât în anii trecuți. Se așteaptă ca în luna iunie valorile debitului de apă să ajungă la 50-80% din valorile normale pentru această lună, iar în iulie și august debitele vor continua să scadă până la 30% din valorile normale.

Dl. **Sorin Rândașu** a efectuat o radiografie a situațiilor de criză din ultimii ani și a trasat o hartă a zonelor care necesită o atenție deosebită, întrucât problemele nu sunt distribuite uniform pe teritoriul României. Domnia sa a indicat județul Vaslui ca fiind regiunea cu cele mai grave probleme în ceea ce privește debitul de apă. În încheiere, a fost semnalată problema reprezentată de scăderea cerinței de apă pentru irigații în condițiile în care temperaturile cresc și perioadele secetoase sunt din ce în ce mai lungi.

Dl. **Vasile Ciomoș** a urmărit ca, prin intervenția sa, să ofere soluții punctuale la problemele cu care se confruntă România. Printre aceste probleme pot fi amintite calitatea scăzută a apei, scăderea debitului surselor de apă și distribuția neuniformă a surselor. Printre soluțiile amintite de domnul Ciomoș se numără și construirea rețelelor de bază pentru apă curentă sau canalizare în unele zone care au deficiențe majore în acest domeniu. Totodată, domnia sa face referire la studiile conduse de ONU (în cadrul programului UNDP Human Development Report), care nu găsesc anul 2013 ca fiind unul critic în ceea ce privește sursele de apă din România.

Dl. **Cătălin Simotă** vine cu o abordare din perspectiva pachetului legislativ al apelor și identifică o problemă legislativă în ceea ce privește calitatea apei, totodată atrăgând atenția asupra faptului

INSTITUTUL EUROPEAN DIN ROMÂNIA

Conferință

că aceasta trebuie adresată. Domnia sa a propus, ca soluție pentru problemele existente în agricultură, crearea unor structuri care să urmărească rezultatele directivelor europene. În privința viitorului, domnia sa nu s-a arătat foarte optimist considerând că, în condițiile în care Directiva Cadru a Apei și Politica Agricolă comună vor fi incluse în Eco-condiționalitate, restricțiile impuse vor fi din ce în ce mai mari. Deoarece 2014 este un an al schimbării de strategii politice, domnul Simotă a dorit să releve câteva scenarii posibile pentru următorii 40 de ani, în care irigațiile vor fi descurajate, numărul de animale domestice va scădea, îngrășămintele azotice vor fi la fel de larg răspândite etc.

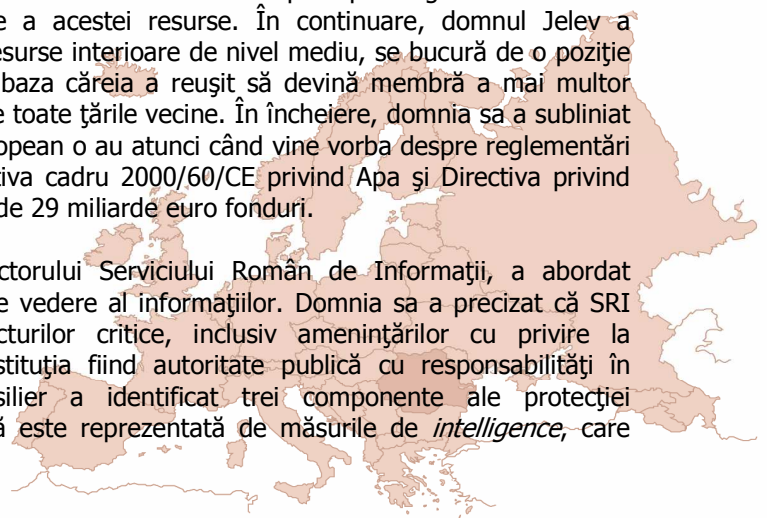
În sesiunea de întrebări și răspunsuri au fost abordate aspecte legate de eficiența a măsurilor pe termen mediu și lung, alături de importanța reformei sistemului la nivel național și a atragerii de fonduri europene.

Masa rotundă de la finalul evenimentului, dedicată **protecției infrastructurilor critice în sectoarele de alimentație și de apă** s-a bucurat de prezența dnei **Ligia Leaua**, consilier al Directorului Serviciului Român de Informații, a dlui **Ioan Jelev**, director general al Institutului Național de Cercetare și Dezvoltare pentru Protecția Mediului, a dlui **Bogdan Bazgă**, doctorand al Academiei de Studii Economice București, corespondent UN FAO în România, precum și a moderatorilor dl. **Sorin Encuțescu**, consilier de stat în Cabinetul Primului Ministru și dl. **Liviu Mureșan**, președinte al Fundației Eurisc.

Dl. **Sorin Encuțescu**, consilier de stat în cabinetul Primului Ministru, și moderator al acestui panel, a început discuțiile subliniind faptul că domeniul infrastructurilor critice este, împreună cu cel al securității cibernetice, unul de pionierat. Domnia sa a precizat că, deși cadrul legislativ și normativ al infrastructurilor critice a fost finalizat la nivel național, este necesară o aprofundare a interacțiunii dintre nivelele național, european, public și privat, în special atunci când ne referim la componentele securitatea apei și a hranei. Nu în ultimul rând, domnul Encuțescu a menționat că, din punctul său de vedere, în viitor, va exista o competiție acerbă cu privire la sursele de apă. În finalul introducerii, domnia sa a invitat participanții la dezbateră să stabilească un numitor comun în ceea ce privește strategiile necesare pentru asigurarea și menținerea calității și siguranței alimentare.

În această ordine de idei, **Ioan Jelev**, membru în Consiliul științific al Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor București, a atras atenția asupra faptului că, la nivel global, ne confruntăm cu o serie de probleme din ce în ce mai mari pentru asigurarea necesarului de apă al populației. Domnia sa a precizat faptul că, dacă pe plan mondial omenirea se va confrunta începând cu 2020-2025 cu o criză a apei, pot fi identificate deja dispute care privesc statutul apelor transfrontaliere. Aceste dispute, care caracterizează în principal regiunea Orientului Mijlociu, se datorează distribuției inegale a acestei resurse. În continuare, domnul Jelev a prezentat cazul României, care, deși are resurse interioare de nivel mediu, se bucură de o poziție geografică și geopolitică avantajoasă, pe baza căreia a reușit să devină membră a mai multor acorduri internaționale, în care sunt incluse toate țările vecine. În încheiere, domnia sa a subliniat importanța pe care negocierile la nivel european o au atunci când vine vorba despre reglementări costisitoare, precum cele incluse în Directiva cadru 2000/60/CE privind Apa și Directiva privind nitrații, reglementări ce presupun un total de 29 miliarde euro fonduri.

Doamna **Ligia Leaua**, consilier al Directorului Serviciului Român de Informații, a abordat problemele puse în discuție din punctul de vedere al informațiilor. Domnia sa a precizat că SRI acordă importanță domeniului infrastructurilor critice, inclusiv amenințărilor cu privire la securitatea alimentară și a mediului, instituția fiind autoritate publică cu responsabilități în domeniu. În continuare, doamna consilier a identificat trei componente ale protecției infrastructurilor critice. Prima componentă este reprezentată de măsurile de *intelligence*, care

INSTITUTUL EUROPEAN DIN ROMÂNIA

Conferință

presupun obținerea datelor cu privire la posibile amenințări, date pe baza cărora sunt întocmite evaluări înaintate ulterior instituțiilor decidente în domeniu. În acest caz, domnia sa a semnalat feed-back-ul slab pe care SRI îl primește de la respectivele instituții. A doua componentă identificată este cea a protecției fizice a infrastructurilor critice, bazată pe măsuri de anticipare, evaluare și contracarare a eventualelor riscuri. În cele din urmă, a treia componentă, cea a interdependenței în cazul protecției infrastructurilor critice, vizează creșterea gradului interdependenței dintre nivelele național, comunitar, public și privat, bazată pe schimbul de informații.

Bogdan Bazgă, Corespondent național al UN FAO în România, a prezentat un punct de vedere al expertului în securitate alimentară. Astfel, domnia sa a prezentat succint istoricul conceptului de „securitate alimentară”, introdus de către ONU acum 25 de ani. Domnia sa a amintit faptul că, la nivel mondial aproximativ 1,3 miliarde de oameni, dintre care 30% copii, suferă datorită lipsei accesului permanent la apă potabilă și hrană. În continuare, dl. Bazgă a subliniat importanța securității alimentare din perspectiva securității statului, din moment ce gestionarea corectă poate duce la evitarea conflictelor locale și/sau regionale. Fiind o componentă a securității naționale și a infrastructurilor critice, securitatea națională se află în legătură strânsă cu resursele de apă. Aceasta se datorează, în opinia domniei sale, faptului că potențialul agricol al României este excepțional, țara noastră situându-se pe același loc cu China, din acest punct de vedere.

Domnul **Ion Aurel Stanciu**, fost Șef al Statului Major al Forțelor Aeriene Române a semnalat faptul că următoarea criză cu care se va confrunta omenirea va fi cea a resurselor de apă și alimente. În acest context, domnia sa a amintit de strategia adoptată de către UE anul trecut, cu privire la bio-economie, precum și faptul că țara noastră a fost prima care a formulat un proiect de punere în practică a acesteia. În încheiere, domnul Stanciu a subliniat importanța acestei strategii pentru țara noastră, a cărei implementare la scară națională ar putea absorbi în acest domeniu aproximativ 9 miliarde euro în următorii 10-15 ani și ar putea asigura până la 15.000 de locuri de muncă.

Preluând ideea antevorbitorului său, domnul **Liviu Mureșan**, Președinte al Fundației EURISC și cel de-al doilea moderator al discuției, a amintit o serie de proiecte similare desfășurate în SUA și Italia, proiecte ce priveau, de această dată, evaluarea riscurilor cu privire la apă și hrană. Astfel, domnia sa a identificat *integrarea* ca unul din cele mai complexe aspecte ale securității infrastructurilor critice. În încheiere, domnul Mureșan a vorbit despre *diplomația apei*, domeniu ce va trece înaintea *diplomației energetice*, devenind cel mai probabil, și o problemă pentru NATO.

În sesiunea de întrebări și comentarii s-a discutat despre securitatea alimentară și a apei din perspectiva poluării pânzei freatice cu resturi menajere sau problema irigațiilor agricole. Nu în ultimul rând au fost amintite amenințările teroriste ce vizează sursele de apă și combaterea acestora prin intermediul instituirii unor organisme de monitorizare și control al traseului apei și hranei pe traseul producător – operator – comerciant – beneficiar.

În finalul dezbaterii, domnul **Liviu Mureșan** a trecut în revistă principalele subiecte atinse de participanți, precum și valorosul schimb de informații pe care dezbaterile l-au reprezentat pentru cei prezenți dar și pentru instituțiile publice și private pe care domniile lor le reprezintă.

Sinteză realizată de Institutul European din România

